

SLOVENSKI NAROD

izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. // Inzerati do 80 petih vrst do Din 2, do 100 vrst do Din 2.50, od 100 do 300 vrst do Din 3. Večji inzerati petih vrst do Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. // „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflova ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strassmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENSKE GRADEC, Slomškov trg 5 // Pošta hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Knez namestnik odpotoval v Berlin

Nj. Vis. knez namestnik in kneginja Olga na državnem obisku pri kancelarju Hitlerju

Beograd, 31. maja. AA. Nj. Vis. knez namestnik in kneginja Olga sta se sredi odjela v Nemčijo na uradni obisk k Nj. Eks. kancelarju Adolfu Hitlerju. V njunem spremstvu so: dr. Aleksander Cincar - Marković, zunanji minister, Milan Antić, minister dvora, ga. Olga M. Lozanić, dvorna dama Nj. Vis. kneginje Olge, divizijski general Nikola Hristić, prvi adjutant Nj. Vel. kralja, pehotni brigadni general Linus Dekan-

neva, adjutant Nj. Vel. kralja, topniški polkovnik Slaviša Cesaric, adjutant Nj. Vel. kralja, Vukasin Sečerović, kabinetni šef zunanji, ministra in g. Miloš Botorić, tajnik civil. doma Nj. Vel. kralja.

Razstanku na topičerski postaji so prisostvovali kraljeva namestnika dr. Radenko Stanković in dr. Ivo Perović, predsednik kr. vlade Dragiša Cvetković, prometni minister dr. Mehmed Spaho, osebje tukajšnjega nemškega poslani-

štva, dvorne dame ter civilni in vojaški dom Nj. Vel. kralja.

Jugoslavija in Nemčija

Berlin, 31. maja. i. Naš bivši berlinski poslanik in sedanjí zunanji minister dr. Cincar Marković je objavil v »Europäische Revue« članek o odnosih med Nemčijo in Jugoslavijo. V svojem članku piše, da so bili med Nemčijo in Jugosla-

vijo vedno tesni in prijateljski odnosi. Zlasti na gospodarskem in kulturnem polju. Ko je bila Avstrija priključena Nemčiji, smo postali neposredni sosedi Nemčije in odnosi med obema državama so se še bolj poglobili. Gospodarsko in kulturno sodelovanje obeh držav je na zdravni podlagi in med Jugoslavijo in Nemčijo ne obstoje nikakoli nasprotja. Jugoslavija veruje tudi nemškim izjavam glede nedotakljivosti svojih meja in bo tudi v bodoče vodila politiko prijateljskega sodelovanja z Nemčijo.

V pričakovanju govora Molotova

Danes popoldne bo v ruskem parlamentu orisal stališče Rusije glede mednarodnega položaja

Moskva, 31. maja. AA. Reuter: Sovjetski odgovor na angleško-francoske predloge o sklenitvi trojne zveze se ni dostavljal v Nemčijo, toda pričakuje se, da bo dostavljen še pred današnjim govorom Molotova v parlamentu. Seja parlamenta bo popoldne. Ako Molotov ne bi predal do nocoj pismenega odgovora, bo vsekakor dal pojasnila v parlamentu. Sredi se je angleški veleposlanik Seeds razgovarjal z Molotovom skoro 2 uri. Razgovori so bili informativnega pomena ter je Seeds dal Molotovu gotova pojasnila glede francosko-angleškega predloga.

Včeraj je prisel v Moskvo francoski veleposlanik Paul Emil Naggiar, ki je takoj obiskal angleškega veleposlanika.

Pariz, 31. maja. AA. Minister za zunanje zadeve Bonnet je sprejel sredi veleposlanike Zedinjenih držav, Rumunije in Sovjetske Rusije. Razgovor, ki ga je imel sredi francoski zunanji minister Bonnet s sovjetskimi veleposlanikom Suricem, se je nanašal na francosko-angleško-sovjetska pogajanja. Domnevajo, da se bo današnji govor Molotova nanašal na splošno politiko Sovjetske Rusije in da bo v svojem govoru tudi jasno orisal stanje teh pogajanj.

V poučenih krogih zatrjujejo, da je že dosežen med Francijo, Anglijo in Sovjetsko Rusijo popoln sporazum.

London, 31. maja. AA. Stefani: Poluradna agencija »Press Association« javlja, da sovjetski minister Vorosilov ter poljski maršal Rydz-Smigly ne bosta edini tuji vojaški osebnosti, ki sta povabljeni na maneuvre angleške vojske v septembru. Vabilo bodo dobili tudi vojaški šefi vseh ohih naci, ki bodo pristopile k protitotalitarnemu bloku. Na ta način bi se vršila konferenca generalnih štabov vseh imenovanih držav, na kateri bi se razpravljala vprašanja v zvezi s tem blokom.

Odgovor Moskve bo izročen danes

Pariz, 31. maja. AA. Havas: V zvezi z angleško-francosko-ruskimi pogajanjmi smatra »Petit Parisien«, da bo ruski odgovor predan še danes v Parizu in Londonu. V toku pogajanj je bil v sporazumu z vsemi tremi vladami tekst prvotnega predloga nekoliko spremenjen. Te spremembe se ne nanašajo na vsebino pakta o vzajemni pomoči, temveč samo na mehanizem delovanja pakta.

Poljska nota gdanskemu senatu

Poljska vlada izjavlja, da je pripravljena na mirno likvidacijo sporov

Berlin, 31. maja. i. Na noto gdanskega senata zaradi dogodkov v Galkovu, kjer je bil ustreljen pri napadu na poljske carinike član nemških narodno socialističnih napadalnih oddelkov, je zdaj izročil diplomatski predstavnik Poljske senatu odgovor poljske vlade. Poljski odločno zavračajo trditve, da so oni zakrivil incident in da je bil Nemec Krüger namenoma ustreljen. Poudarjajo, da cariniki sploh niso bili oboroženi.

Nota poljske vlade ugotavlja: 1. da popolna odgovornost za incidente pada na oblasti Gdanska; 2. poljska vlada prizna upravičenost očitkov proti trem poljskim uradnikom v Gdanku ter naglašja, da bo poljska vlada sama sklepala o tem, ali bodo gotovi poljski uradniki v svobodnem mestu odpoklicani ali ne; 3. ako senat v resnici želi likvidirati napetost, je poljski komisar pripravljen razpravljati o ukrepih, ki bi jih bilo treba sprejeti s tem v zvezi.

V zvezi s poljskim odgovorom polemizira danes nemški tisk, ki iznaša zopet hude očitke proti Poljakom, češ da je bila smrt Krügerja navaden umor, preko katerega Poljski kar molče prehajajo in ga v svoji notni niti ne omenjajo, niti ne opravičujejo. Glede poljske izjave, da so pripravljeni za pogajanja, naglašajo nemški listi, da je to zopet izključno poljska propaganda in da hočejo Poljski dejansko odgovornost za dogodek v Galkovu naprtili izključno oblastem v Gdanku.

Gdansk odklanja

Gdansk, 31. maja. Senat v Gdanku je poslal poljski vladi odgovor na poljsko noto, v kateri zavrača vse poljske navedbe in zahteve. Protestira, da Poljske noče odpoklicati svojih carinikov z ozemlja Gdanska ter pravi, da je poljski predlog za sklicanje konference, ki naj bi rešila vsa vprašanja samo manevar, ki naj bi vplival na mednarodno javno mnenje v korist Poljske, ske.

Pred ukinitvijo ameriške nevtralnosti

WASHINGTON, 31. maja. br. Predlog zunanega ministra Hulla glede revizije zakona o nevtralnosti Zedinjenih držav je v ospredju vsega zanimanja ameriške javnosti in predstavlja glavni predmet komentarjev svetovne tiska. V tem, da se je Amerika odločila za tako dolokosežno revizijo zakona o nevtralnosti, vidijo dokaz, da je Amerika čvrsto odločena z vsemi sredstvi podpreti evropsko mirovno fronto in tako prispevati svoj maksimum za ohranitev miru.

Senzacionalno je vplivala tudi izjava predsednika senatnega odbora za zunanje zadeve senatorja Pitman, ki je naglasil, da bo v celoti podprl Hullov predlog za spremembo zakona o nevtralnosti, ker smatra, da se more

Amerika le na ta način izogniti veliki nevarnosti, da bi bila v primeru kakršne napada osamljena. Izjava senatorja Pitman je napravila v vsej ameriški javnosti in v parlamentarnih krogih globok vtis.

Zagovorniki izolacijske politike pa so prav tako marljivo na delu, da preprečijo nameravano revizijo tega zakona. Pri tem igrajo glavno vlogo notranje politični razlogi. Kljub temu pa je položaj v parlamentu ugoden za Hulla oziroma za vlado, ker tudi predsednik zunanega odbora Bloom zagovarja stališče vlade. Če bo poslanska zbornica sprejela predlagano revizijo, se ji tudi senat ne bo mogel upirati. V zunanje političnih odborih se bo že danes začela razprava o Hullovem predlogu.

Slovaki za prijateljstvo s Čehi

Značilen preokret na Slovaškem — Poljska propaganda na delu

Bratislava, 31. maja. r. Veliko pozornost v vseh političnih krogih je zbudilo pisanje glavnega organa slovaške vlade, ki je do nedavna bruhal ogenj in zveplo na Čeha. Sedaj pa se je nenadno docela izpreobrnil in se začel zavzemati za prijateljstvo in čim tesnejše sodelovanje s Čehi. Pri tem naglašja, da so med obema narodoma sicer potegnjene meje, toda ne sme postati pra-

vilo, da živita drug poleg drugega kot tujca, ki drug o drugem ničesar ne ve. Iz vsega pisanja »Slovaka« se zrcali spoznanje ogromne napake, ki so jo napravili slovaški ekstremisti, ko so razbili skupno češkoslovaško državo. Slovaki se čutiljo vedno bolj osamljene in zapuščene in šele sedaj uvidevajo, koliko oporo in zaslonbo so imeli v skupni državi v Čehih.

Grozote bodoče vojne

Fašistični list o strateških načrtih Italije za primer spopada s Francijo in Anglijo

Rim, 31. maja. g. »Resto del Carlino« je objavil članek izpod peresa generala Belattija, v katerem zavrača grožnje francoskega tiska o nadmočni demokraciji in pravi, da bo, če pride do spopada. Sredozemsko morje grob francoske in angleške mornarice in njunega letalstva. V tistem trenutku, ko bi Anglija in Francija pričeli vojno proti Italiji, bo izbruhnil upor v vseh njenih kolonijah. Italija ima najmočnejše brodogradilne in italijanski mornarji poznajo Sredozemsko morje kakor svoj lastni žep. Večje število ita-

lijanskih letalcev bi se žrtvovalo ter bi zasuli francoske in angleške vojne ladje s tonami eksploziv. Če pa mislijo v Parizu in Londonu na to, da bodo z letalskimi napadi na nezaščitena italijanska mesta ustvarili Italijo, potem naj vedo, da bodo v istem trenutku italijanska in nemška letala izvršila tako strašno bombardiranje Pariza in Londona, da bosta ti dve mesti izgubljeni z zemeljske površine. O tem naj si bodo že sedaj na jasnem Italija bo v polni meri izkoristila svojo postojanko v Abesiniji in prav tako tudi v Albaniji.

Italijanske izkušnje v Španiji

Rim, 31. maja. AA. Stefani. Državni podtajnik letalskega ministva general Vale je imel v senatu o priliki razprave o proračunu tega ministva govor, v katerem je med drugim govoril o izkustvih, ki si jih je italijansko letalstvo pridobilo v španski državljanski vojni. Tam se je videlo, kako močno lahko deluje letalstvo. Vloga bombnikov je prekosila vsa pričakovanja. Da Barcelona, Madrid in Valencija niso še bolj trpeti zaradi bombardiranja, se imajo zahvaliti edino želji generala Franca, da se napravi tem mestom čim manj škode. Toda važnost letalstva se je pokazala tudi na morju. V španski državljanski vojni je Francovo letalstvo uničilo ali hudo poškodovalo 162 trgovskih parnikov v španskih lukah. Strahotna so bila razdejavanja tudi o priliki bombardiranja vojaških skladišč v Valenciji. Samo o priliki enega bombardiranja je bilo uničenih 30.000 ton petroleja in bencina. Na kraju je general Vale dejal, da je Italija lahko ponosna na napredek svojega letalstva, italijanska letala so med najhitrejšimi na svetu, motorji med najboljšimi, letalci pa med najhrabrejšimi.

Odprava mature na nemških strokovnih šolah

Berlin, 31. maja. AA. Prosvetni ministri brez mature hodijo na visoke šole. To velja posebno za absolvente tehničnih strokovnih šol gradbene in strojne stroke, višjih kmetijskih šol, kolonijalske šole in višjih zdravniških šol.

„Slovaška država se zahvaljuje“

Slovaški minister za propagando, znani Šanjo Mach se je razgovarjal z novinarji v Bratislavi o finančnem položaju slovaške republike. Izjavil je, da je finančni položaj države dokaj težaven, zlasti ker Slovaška ne bo dobila niti pare od zlate rezerve bivše češko-slovaške Narodne banke, na kar je z vsjo gotovostjo računala. Ta primanjkljaj bo morala Slovaška pokriti na kak drug način. Delali so se v tem pogledu razni načrti, končno pa so prišli vladni krogi do zaključka, da bo treba uvesti javne zbirke, da se na ta način pomaga državnim financam. Prebivalstvo bo pozvano, da prispeva v gotovini za državni sklad in da izroči državni blagajni vso svojo zlatino. Vsak državljan, ki se bo odzval temu pozivu, dobi železen prstan z vgraviranim napisom: »Slovaška država se zahvaljuje!« — Ali se ne delajo Slovaki komuniste po svojem časnik »egiptskih« polnih lončih?!

Inzerirajte v „Sl. Narodu“!

Največja knjižnica na svetu

Kongresna knjižnica v Washingtonu je pravkar izdala svoje poročilo za l. 1938. Iz tega poročila je razvidno, da obsega ta knjižnica nič manj nego 9.841.000 del, tako da bi bila skoraj dvakrat večja od slovitih knjižnic Britanskega muzeja, ki šteje »samo« 4.450.000 knjig. Tudi pariška narodna knjižnica se ni dosegla petih milijonov izvodov, druge velike državne knjižnice pa v primeru z vseh knjižnic knjižnico seveda še dosti bolj zaostajajo, ker obsegajo le po 2 do 3 milijone knjig in sploh.

Šolstvo na Slovaškem leta 1918. in 1939.

Po podatkih, ki so jih objavile slovaške narodne stranke, ki so bile za enotno češko-slovaško državo, so imeli Slovaki leta 1918 v celem 140 ljudskih šol s slovaškimi učnimi jeziki, a še te so vzdrževale verske občine — protestantske in katoliške. Slovaških učiteljev je bilo takrat 390. Leta 1938 pa je bilo na slovaškem 3277 osnovnih šol z 9142 razredi, na katerih je poučevalo 8726 slovaških učiteljev in učiteljic. Leta 1918 niso imeli Slovaki niti ene slovaške meštanske šole, leta 1938 pa so jih imeli 197 z 1491 razredi. Pod Mađarsko niso imeli Slovaki tudi nobene srednje šole. Izmed profesorjev sta bila samo dva Slovaki. Leta 1938 pa je bilo na Slovaškem 49 srednjih šol s 627 razredi, na njih pa je poučevalo 493 slovaških profesorjev. Takisto niso imeli niti ene učiteljske, trgovske, obrtne in strokovne šole, leta 1938 pa so imeli takih šol 83 in delovalo je na teh šolah nad 200 slovaških učiteljev in profesorjev. Da Slovaška pred osvoboditvijo ni imela nobene visoke šole, se razume samo ob sebi. Takoj po osvoboditvi pa je bila v Bratislavi osnovana univerza, v Košicah pa tehnična visoka šola, na katerih je poučevalo 53 slovaških profesorjev in docentov. To so dejstva, ki se ne dajo spraviti s sveta.

Borzna poročila.

Curib, 31. maja. Beograd 10, Pariz 11.7525, London 20.77, New York 443.625, Bruselj 75.525, Milan 23.34, Amsterdam 238.50, Berlin 178, Praga 15.22, Varšava 83.75, Sofija 5.40, Bukarešta 3.25.

Pomagajmo zidati sokolski dom v Trnavem!

Naročajte, čitajte in širite „Slovenski Narod“!

Strahovit poraz Japoncev

Cungking, 31. maja. i. Vrhovni poveljnik severne kitajske armade javlja, da je bila severna japonska armada včeraj strahovito poražena in so v bitki Japonci izgubili okrog 25.000 mož.

Inzerirajte v „Sl. Narodu“!

Ponesrečen preoceanski polet

London, 31. maja. AA. Tukajšnji listi trdijo, da je treba opustiti vsako upanje na rešitev ameriškega letalca Thommy Smitha, ki je poskušal preleteti Ocean. Smith je razpolagal z bencinom samo za 40 ur.

Novinarji iz zapadne Evrope v Beogradu

Beograd, 30. maja. p. Skupina novinarjev iz zapadnih in severnih evropskih držav, ki potujejo na vabilo Putnika po naši državi in so se čez praznike mudili na Beču, je danes priselila v Beograd. Skupina

Resolucije kongresa angleških socialistov

London, 31. maja. w. Letni kongres delavske stranke se je baval z angleško zunanjo politiko kakor tudi s splošnim mednarodnim položajem. Resolucija, ki izraža nezadovoljstvo nad zavlačevanjem zaključitve pogodbe z Rusijo je bila sprejeta z 2.363.000 glasovi proti 55.000 glasovom. Nasprotno sta bili odklonjeni resolucija, ki je zahtevala naj se izjavi Anglija pripravljenost, da postavi vse kolonije pod sistem mednarodne uprave, kakor tudi resolucija, ki se izreka proti vsakršni obliki splošne vojaške obveznosti.

Ali sem prispeval za sokolski dom v Trnavem?

Korošci in Primorci dobe vojno odškodnino

Nemudoma je treba prijaviti sedanje tožne naslove oškodovancev v Ljubljani dr. Mateju Pretnerju, v Mariboru pa dr. Slavku Fornazariču

Maribor, 30. maja. Po prevratu v letih 1920 do 1924 in tudi pozneje je bilo vložnih okoli 2000 prijav škod, ki jih je posameznikom in njihovim družinam povzročila svetovna vojna za časa bojev ob Soči, oziroma osvobodilni boji na Koroškem. Po tolikih letih dobiva vprašanje plačila teh škod konkretno obliko. Napori odborov vojnih oškodovancev v Mariboru in Ljubljani, temeljita pojasnili celotne zadeve, dokaz upravičenosti zahtev in težkih posledic, pod katerimi trpe še danes skoro vsi oškodovanci, je priborila temu vprašanju večjo naklonjenost pri odločujočih činiteljih, ki so uvideli, da treba to težko krivico vendar enkrat popraviti. Po nalogu min. dr. Korošca so bile vse prijave, katere so se nahajale pri ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja, kjer jih je zbral in uredil ter pripravil njihovo rešitev dr. Krmpotič, lasko jesen poslane kr. banski upravi v Ljubljani, ki je na prošnjo obeh odborov prevzela rade volje nalogo, da ugotovi dejansko stanje in višino celokupne škode, kakor tudi vsakega posameznega primera posebej.

S tem korakom se je zadeva po tolikih letih končno premaknila za mrtve točke. Pri banski upravi v Ljubljani je bil, kot je bilo že javljeno, ustanovljen poseben referat za vojne škode, ki je začel pred kratkim posloovati. Delo, ki ga čaka, bo precejšnje in odgovorno. Predvsem je razvidno iz prijav, da so oškodovanci prijavljali škodo vsak po svoje, kakor je pač kdo vedel in znal. Oškodovinski zneski so navedeni neke podrobnosti za vsak posamezni predmet, deloma pavšalno, nekateri v kronah in predvojni valuti, drugi samolastno in po raznih vidikih preračunani v valuto, veljavno na dan prijave. Ne-

kateri oškodovanci ponujajo dokazne potne priče, drugi so priložili citirane listine, uradne ali privatne itd. Med prijavi je mnogo takih, ki se ne tičejo pravih vojnih škod, temveč rekvizicij, internacij, škod, nastalih ob selitvi, sploh radi najrazličnejših krivic, ki so se oškodovancu v času vojne pa tudi po vojni pripetile.

Vse to zahteva mnogo dela in truda, da se ureditev spisov in predpriloge, ter bo zelo otežilo ugotavljanje in cenitev. Predvsem bodo marsikateri prijave izločene, ker imajo referat določeno nalogo, ugotoviti vojne škode, tedaj škode, nastale zaradi vojnih dogodkov na imovini jugoslovanske države, na Goriškem in v ostalem Primorju ter zaradi osvobodilnih bojev na Koroškem. Take prijave bodo natančno preiskovane glede upravičenosti in glede višine, ker je marsikaj tudi pretirane, medtem ko so mnogi, in to najskromnejši, svoje škode tudi skromno, skoro preskromno in na vinarje navajali.

Ko bo odškodnino plačala država iz državne blagajne, hoče povsem upravičeno točno ugotoviti, kdo je upravičen, da prejme odškodnino, kakor tudi koliko mu gre. Zato bo po ureditvi in izpolnitvi spisov vsak posamezni oškodovinski primer natančno preskan.

Najprej pa mora referat urediti spise ter zbrati točne sedanje naslove oškodovancev, ki so medtem v mnogih primerih menjali bivališče ali pa tudi umrli, ter so na njihovo mesto stopili njihovi dediči.

Odbor vojnih oškodovancev v Mariboru in Ljubljani sta prevzela nalogo, da pripravita vse, kar bo potrebno, da se delo pospeši. Kr. banska uprava bo izdala najbrže posebne tiskovine, katere bodo

vsebovale vse podatke, katere bo moral vsak oškodovalec navesti, s čimer se postopek postopoma, ker bodo vse navedbe predpisane po enotnih principih, tako glede odškodninskega zahtevka, upravičenosti, dokazov in dokazilnih sredstev.

Kr. banska uprava je dala odboru vojnih oškodovancev v Mariboru in Ljubljani, oziroma njunemu pravnemu pooblaščenцу nalog, da pripravi nemudoma sedanje tožne naslove oškodovancev, z navedbo imena, priimka, naslova, imena očeta in matere z njenim dekliškim priimkom, poklica, kjer je oškodovanec medtem umrl, enake podatke dedičev.

Vojni oškodovanci naj radi tega takoj osebno prijavijo zahtevane podatke pravne pooblaščenцу odbora vojnih oškodovancev v Mariboru dr. Slavku Fornazariču, Sodna ulica 14, oz. odbora vojnih oškodovancev v Ljubljani dr. Mateju Pretnerju, odvetniku v Ljubljani, Tyrseva 38, oziroma, naj to stori pisмено. Pripravi pa naj tudi nemudoma potrebne listine, zlasti morebitne uradne cenitve, poizvedbo za sedanje bivališče priče, na katere se nameravajo sklicevati i. dr.

Oni oškodovanci, ki še niso prijavi svojih škod in svojih zahtevkov, naj pripravijo potrebne dokaze in listine ter se zgledajo pri imenovanih odboru oz. zastopnikih v svrhu podrobnejših pojasnil in prijav, zlasti kar bodo morali iz praktičnih ozirov izvršiti prijave tako, da bodo ustrezale zahtevam oblasti.

Nadaljnja pojasnila in navodila debe oškodovanci pri navedenih odborih ter bodo sporočena tudi v časopisih.

Za sedaj je nujno treba prijaviti zahtevane naslove.

Dr. Fornazarič

Proglas bolgarskih študentk

Ljubljana, 31. maja. Tudi bolgarske študentke čutijo grozoto današnje časa in so pripravljene storiti vse, da se ohrani mir, ki edini jamči za uspešne napredek mladine in naroda. Bolgarske visokoskolke, ki so včlanjene v posebni sekciji pri Društvu akademskih izobraženih žensk, so ob letni obletnici aprilske vstaje izdale rodoljubni proglas vsem študentkam, dekletom in mladencem:

»Dobro naših osvobodilnih borb je polna primerov za nas mlade, ki živimo v teh nemirnih dneh. Tisoči gorečih rodoljubov so nam pokazali, kako silno moramo ljubiti in sovražiti, vsi ti — Karadžići, Rakovski, Levski, Voev, Benkovski — nas rojijo s svojo krvjo, ki so jo prelili za rodno zemljo, naj branimo sveto stvar osvobodjenja.

Da izpolnimo to dolžnost, da očuvamo svobodo in neodvisnost, mora vsa rodoljubna bolgarska mladina po deželi in po mestih združiti svoje mlade sile in pozabiti malenkostne prepire. Kajti samo če je zdinjena, bo mogla preprečiti katerokoli ne-

varnost. Nikomur se ne more odpustiti, če kaže brezbrzičnost in ravindušnost do vseobsegajočega prizadevanja mladine za ohranitev dela naših preporočiteljev.

In če sta v tistih časih Rakovski in Bojev razumela nujnost, da se morajo narodni na Balkanu združiti, uvidi današnja mladina prav tako skrajno potrebo, da moramo očuvati narodno neodvisnost s splošnim prizadevanjem in bratskim razumevanjem vse mladine na Balkanu.

Naši preporočitelji so se borili, da bi dali narodu svobodo, da bi se utrdili na rodni zemlji, mi pa se moramo zavedati svete dolžnosti, da moramo braniti neokrnjenost svoje domovine.

Tovariši, naj ob praznovanju trinšestdesetletnice aprilske vstaje poudarimo, da tudi mi, združeni in složni v svetem idealu »svobode in neodvisnosti, istotako, če bo potrebno tudi za ceno našega življenja, nadaljujemo plemenito delo apostolov.

»Čuvajmo zemljo in kulturo našega naroda!«

ji hoteli na Sr. Planino. Po sporedu bi bil odhod ob 6. uri zjutraj z delavsko godbo in starodavno rudarsko zastavo sv. Barbare. A dož jim je prekrizal načrte in zato je bil preložen na prihodnjo nedeljo, ko upajo, da bo lepše vreme. V nedeljo zjutraj je šlo v planine sicer veliko ljudi, ki pa so izlet skoraj brez izjeme obžalovali, ker jih je dež premočil do kože.

Prispevki v fond narodne obrambe

Ljubljana, 31. maja. Davčna uprava v Ljubljani objavlja naslednji poziv k vložitvi prijav za znižanje oziroma zvišanje stopnje prispevka k fondu narodne obrambe, ki se ima pobirati v smislu § 19. finančnega zakona za 1939-40, počen s 1. julijem 1939 dalje.

Po § 19. finančnega zakona za 1939-40 se mora počen s 1. julijem 1939 pobirati poseben prispevek k fondu narodne obrambe v višini, določeni v lestvici, ki jo vsebuje ta paragraf, a po osnovi skupne obremenitve v preteklem letu na davkih, ki se sumarno knjižijo na področju ene občine. V to osnovico za odmero doprinosov spada osnovni, dopolnilni in minimalni davek ter posebni davčni dodatek zemljarine, zgradarine, pridobnine, družbenega davka, rentnine, odmerjene po razporedu ter davek na samce.

V smislu § 19-II., točka 8. in 9. finančnega zakona za 1939-40 pa se mora prispevek, določen v lestvici iz tega paragrafa, znižati vsem davčnim zavezancem, ki imajo 3 do 4 zakonske žive, mladoletne otroke, t. j. izpod 14 let, za 1 stopnjo, a onim davčnim zavezancem, ki imajo 5 ali več zakonitih mladoletnih živih otrok za 2 stopnji.

Da bo mogla davčna uprava postopati v smislu teh zakonskih določil, se poziva vsi davčni zavezanci, da v svojem lastnem interesu prijavijo davčni upravi, kjer imajo predpis kakakega davka, do najdalje 15. junija 1939, stanje rodbinskih članov z navedbo imena, poklica in rojstnega datuma živih otrok na dan prijave. Te prijave, ki so takse proste, naj potrdijo kot pravilne pred predajo občinski uradi.

Prijave je vložiti neposredno pri davčni upravi. Prijave, vložene po 15. juniju, se pri odmeri tega doprinosu ne bodo upoštevale.

V istem roku morajo predložiti davčni upravi prijave tudi vsi preko 30 let stari davčni zavezanci, ki so samci, ali pa so oženjeni ali vdovci (vdove) brez otrok, zaradi odmere tega prispevka po višji stopnji, kakor to predvideva čl. § 19-II., točka 9. finančnega zakona za 1939-1940.

Netočne prijave imajo za posledico kaznovanje radi utaje davka pod čl. 142. zakona o neposrednih davkih.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 31. maja

Nace, mlad postaven fant, je nedavno dobil službo hlappa v neki gostilni v mestu, kjer se je izkazal za izredno pridnega in vestnega delavca, kakršnih je danes malo. Delal je od ranega jutra do poznega večera, zvečer pa je sedel v veži pred vrhano skledo, ki jo je navedno izpraznil do dna. Prej mršavi fant se je že v nekaj tednih posteno zredil. Zato je bilo treba misliti na novo obleko, ker mu je postala stara pretesna. Nace bi si jo bil seveda kaj rad nabavil, a mu sredstva tega niso dopuščala. Toda Nace je vendarle prišel do nove obleke. Za binkošti je bil nov od glave do pete, kar je opazil tudi njegov gospodar, ki se je temu nemalo začudil. Mož je pa že nekaj časa opazal tudi, da je njegova žena vsa vzneta za mladega fanta. Nikoli mu ni dejala nič besede, naoprotno, prijazno se mu je smehljala in ga večkrat celo pokrovičljivo potepala po rami, prepričana, da je nihče ne vidi.

Gospodar je Naceta nahrnil, toda Nace se ni udal. Gospodar je bil, da zvedel, da mu je nabavila obleko gospodinja, kar mu je povedala kuharica, ki je bila na Naceta jezna baš zaradi tega, ker ga je gospodinja preveč odlikovala. Čim je ljubosumni gospodar ugotovil, kako in kaj, je jelo v gostilni grmeti in treskati, da se je vse razbuzalo. Prišlo bi morda do prave tragedije, da se ni tedaj pojavila talarica Lenčka, ki je svečano izjavila, da je Nace njen fant, da mu je ona posodila denar za obleko in da mu je kupila srebrno uro, prav kakor barmancu za binkošti. Takrat je moral odstopiti tudi že

poklicani stražnik, kajti Naceta so že bili obodili, da je uro ukradel.

Ze nekaj dni ga iščejo. Iščejo vedno vselega in podjetnega Slavka, v katerega se je zaljubila mlada tujka, ki ga je začela neke v mestu, ko je sama ogledovala znamenitosti Ljubljane. Slavko se ji je na mah tako prikupil, da ga je povabila s seboj v kavarno in se zapletla z njim v prijeten pomenek. Poklaska ga je tudi naslednji dan in hodila z njim več dni. Nemaka je ostala v Ljubljani in pozabila na italijansko solnce in na vse radosti, ki so jo

se čakale na potovanju. Iz hotela se je preselila v privatno stanovanje, kamor je zahajal k njej Slavko sleherni dan, kjer mu je vse razkazala in mu pokazala tudi svoje dragocenosti. In ker je pustolovski Slavko dragocenosti bolj cenil od podjetne tujke, je z njo izginil oni dan na vse zgodaj zjutraj in ga ni bilo več na spregled. Pustolovski Slavko, ki mu je tujka pripravi vna vse odpustiti, ako se vrne k njej, je pobegnil baje nekam na Hrvaško, kjer si je pa najbrž poiskal že drugo žrtev.

Davčna obremenitev priključenih občin

v pogledu avtonomnih dajatev — Na vrsti je Vič

Ljubljana, 31. maja. Ze v razpravi pod zgornjim naslovom v »Slov. Narodu« z dne 24. maja, sem na koncu spisa omenil, da Vič v nekaterih postavkah nadkriljuje Moste. Bruto najemniški donos za nove hiše na Viču, je za din 273.837 nižji, kakor za nove hiše v Mostah, dočim je bruto najemniški donos za stare hiše na Viču za din 469.267 višji, kakor bruto najemniški donos za stare hiše v Mostah. Iz tega sledi, da nove hiše v Mostah donajajo precej več kakor stare, na Viču pa je razlika med starimi in novimi hišami le malenkostna, to je din 37.217 več pri novih hišah.

Moste in Vič sta dva delavska okraja, ki nimata tako rekoč nobenega stika med seboj, kar prvi leži na vzhodnem, drugi pa na zahodnem koncu Ljubljane. V Mostah prevladuje v pretežni večini stan železničarjev, na Viču pa uslužbenstvo tobačnice, ki pa se vsak dan bolj krči njihovo število. Pa tudi kmetijski stan je na Viču nekoliko bolj številčen kakor v Mostah.

Toda kljub temu da nista bila ta dva kraja do inkorporacije ne v političnem in ne v gospodarskem oziru enotna, korakata v svojem razvoju skoro sporedno, in to ne šele v povojnih letih, temveč tudi že pred svetovno vojno.

Ko je na velikonočno nedeljo 1. 1895 potres razdeljal Ljubljano, je bila sedanja Rožna dolina ena sama močvirna senožet, kjer ni bilo niti ene hiše. Pa tudi ime Rožna dolina je nastalo šele nekaj let pozneje, ko so si naseljenici že zgradili kakšen pol ducata hiš. Na tej senožeti so italijanski delavci na zelo primitivni način izdelovali opeko, stanovali pa so v lesenih barakah, ki so bile bolj podobne krjavljememu kozjemu hlevu, kakor pa človeškemu bivališču.

Takoj po potresu pa si je progovni mojster g. Perme sezidal prvo hišo v Rožni dolini, kmalu nato pa je začel graditi g. Fakin svojo vilo, ki jo je dozdil 1. 1896, ter jo imenoval vilo »Lávada«. Stala ga je 2.400 goldinarjev.

Od teh dveh mož, ki sta bila prva hišna posestnika v Rožni dolini, in tudi priče njene štiridesetletne razvoja, je g. Perme že pred leti umrl, g. Fakin pa živi kot 86-letni starček, toda še vedno posestnik malega gradišča neke na Gorenjskem.

Istočasno kakor Rožna dolina v viški občini, se je razvijala tudi v moščanski občini Zelena jama. Lahko pa trdim, da so oba ta dva naselja zgradili izključno samo mali

ljudje, to je, delavci, obrtniki in nižji uradniki, in sicer v pretežni večini na zadrugi podlagi, to se pravi, brez denarja in žepu. Zato pa bi bilo ne samo zanimivo in poučno, temveč tudi potrebno, da bi naši merodajni faktorji preučili razvoj teh priključenih krajev, ter jih šele po temeljitom poznanju njihovega premoženjskega stanja obdavčili temu primerno.

Da se povrnem k stari, od katere me je tole razmotrivanje zaneslo, zato ugotavljam, da je znašal v bivši občini Vič leta 1935 bruto najemniški donos za nove hiše din 3.189.937. Od tega zneska bi bilo predpisano (če bi vse hiše imele napeljan vodovod) za 8%no vodarino din 255.195, za 3%no kanalsko pristojbino din 95.698, in 2%no gostaščino v znesku din 63.798. Ta gostaščina pa je v proračunskem 1. 1936-37 odpadla za vse nove hiše. Skupni predpis vodarine in kanalske za nove hiše v bivši občini Vič bi torej znašal din 318.993.

Bruto najemniški donos za stare hiše pa je v bivši občini Vič znašal v 1. 1935 din 3.142.720. Od tega bi odpadlo na 8%no vodarino din 251.418, na 3%no kanalsko pristojbino din 94.281, ter za 3,5%no gostaščino din 109.995. Skupni predpis avtonomnih davkov za stare hiše je torej din 445.694, če pa pristojemo še 60% občinske določke v znesku din 181.020, dobimo skupno vsoto, ki so jo plačali viški posestniki starih hiš mestni občini Ljubljani din 626.714. Lastniki novih in starih hiš pa so plačali skupaj din 945.707.

Za zgradarino pa je bilo zaradi inkorporacije več plačano (računano vsa zgradarina po 12%) din 37.713, ali bolj točno povedano; ko bi ne bilo inkorporacije, bi bili plačali posestniki v viški občini za zgradarino din 263.988, ker pa so priključeni, pa znaša ta dajatev din 301.701.

Pripomniti moram, da se je v viški občini že pred priključitvijo pobirala nekaka kanalska pristojbina in sicer od sobe po din 10, ter od lokalov po din 20. Porabljen voda pa se je plačeval po din 3.— za kubni meter. Vse to pa se niti od daleč ne da primerjati s sedanjimi dajatvami, zlasti pri posestnikih novih hiš, ki so do vrata zadolženi.

S tem bi bil končan splošen davčni pregled za Moste. Zg. šiško in Vič, prihodnjo pa bom obravnaval bivšo občino Ježice, v kolikor je priključena k Ljubljani.

Janko Kos

Zaključek gledališke sezone v Kranju

Opereta „Mam'zelle Nitouche“ je dosegla lep uspeh

Kranj, 30. maja. Ob zaključku sezone je prišla na repertoar gledališkega odra nar. čitalnice stara francoska opereta »Mam'zelle Nitouche«, ki je pri nas splošno znana, zlasti jo poznajo v našem mestu, kjer je bila odigrana že pred desetim leti in je občinstvo devetkrat napolnilo dvorano.

Brez dvoma spada opereta med lahka dela, a kljub temu je treba precej truda predno se številni ansambel izvežba za nastop. Posebno težko je to še za diletante, ki se posvečajo igranju v prostih urah po redni službi. Opazilo pa se je tudi, da se igralci-diletanti pri operetih utrudijo in da jih je le težko pripraviti do igranja resnejših stvari. Zato je vsekakor priporočljivo, da se, če je treba, igranje operete ob koncu sezone, nikdar pa ne v začetku. Igralec doseže namreč o opereti, kjer publika ne sodi strogo, lažje uspeh kot v dramskem delu, ki se ga prav zaradi težje dosegljivosti uspeha ne oklepa za ljubeznijo; v več primerih ga celo odbija. Namen podelskih odrov pa mora biti, da se dajejo tudi resna dela in ne le zabavni komadi.

Igralec gledališkega odra NC opereta ni neznana, saj so že večkrat nastopili v najrazličnejših operetih. Ti nastopi so se igralcem poznali, zato pa se je pokazala tudi bolj očita razlika med novimi in rutiniranimi igralci. Vendar te razlike niso bile tako občutne, da bi motile gladek potek dejanja. Najbolj očito je bila zasejena naslovna vloga za Zlato Košarjevo, ki je s svojo živahno pojavno in krasnimi petjem žela aplavze in prešla številne šopke. Martelančeva se je v vlogi Corine tmenilo živela. Nje ležajo take vloge, zato ni čudno, da je dosegla z afekti in šarmom v sicer majhni vlogi popoln uspeh. Lesja-

kova (predstojnica zavoda) je sicer z dostojanstvom pojavlo prepuščila vendar se mora znebiti nekaterih začetniških napak. V moških vlogah so nastopili gledališki pu bliki dobro znani igralci Slavec, Vajt, Mayr M., Valencić Mirko, Pahuta in Premru. Mayr M. (Champlatreux) je v opereti še vedno odlični po svoji eleganci in finem nastopu. Slavec (major) je kakor pred 10 leti nastopil dovršeno in dokazal, da bi lahko nastopal tudi pri drugih predstavah. Vajt (Célestin) in Valencić M. (Loriot) sta ljubljena publiki, ki zlasti v opereti žanjeta in zbujata pri poslušalcih silve smeha. Ob sta odlična igralca pa tudi pevca. Plahuta (gled. ravatelj) in Premru (režiser) sta v majhnih vlogah pokazala uspešno igranje. Balerine in častniški zbor so zlasti pevsko na višini in so s svojimi nastopi dosegli nivo celotne predstave.

Režiser Reš Makso je opereto spravil na oder in je gotovo, da je v precejšnjem delu njegova zasluga, da je opereta dosegla tak uspeh. Žal mu ni bilo mogoče zaradi tesno odmerjenega časa operete predelati, prenoviti, kajti opereta, ki je bila za stare čase odlično delo, danes ne more zadovoljiti človeka, ki si želi nekoliko drugačnega humorja. Pri opereti je sodeloval sokolski orkester pomnožen z godbeniki vojaške god be pod taktirko g. ing. Grogorniča. Orkester je v kratkem času znatno napredoval in je pri opereti v vsakem oziru odlično dopolnjeval celotno predstavo.

Na kolikšen odziv je naletela opereta pri publiki kaže obilen poset dosedanjih predstav. Štirikrat je občinstvo napolnilo dvorano do zadnjega kotička tako, da se je uprava odločila, da bo tudi v nedeljo 4. junija predstava in sicer popoldne, da bodo mogli posetiti opereto tudi okoličani.

Iz Trbovelj

— SK Amater, Trbovlje: SK Borec, Zagreb. Na binkoštno nedeljo je imel tukajšnji SK Amater v gosteh SK Borec iz Zagreba. Trboveljčani so pričakovali od tega srečanja mnogo večje senzacije, saj se je o zagrebškem Borecu govorilo in pisalo že ves teden in zlasti mladina je komaj čakala binkoštnih praznikov. Prvotno navdušenje za ta sportni dogodek pa je precej ohladil, dej, ki je tudi v nedeljo ves dan obilno rosil nad trboveljsko dolino. Kljub temu pa se je na igrišču Amaterja zbralo popoldne veliko sportnega občinstva, ki se ni dalo motiti od dežja in ki je z živim zanimanjem sledilo borbi premočnejših igralcev, ki so se na vso moč trudili, da bi na premočnem terenu vsaj za silo prikazali igrati kot nogomet ne vsaj za rutiranje in smučanje po blatu. Ze takoj spetkeča je bilo spoznati, da gostje ne bodo kos domačinom, ki so pokazali znatno tehnično premoč. Ze v prvih minutah igre so nasprotniki zabili gol. Gostje so takoj spoznali nevarno igranje Amatercev in so prešli v obrambo in tako se je končal prvi polčas v razmerju 1:0 v korist Amaterja. V drug polovici so Amaterji stalno oblegali vrata gostov in v razmeroma kratkem času zaporedoma zabili tri gole. Pri gostih so se najbolj izkazali vstari in sprednji napadalci,

dočim ostali niso pokazali mnogo znanja. Amater je tokrat pokazal vso svojo tehnično izvežbanost in discipliniranost, ki je vedno dičila moštvo Amaterja, kadarkoli je nastopilo proti gostom iz južnih banovin. Amater je igral pošteno in v goste vidno nadkriljeval. Tako tekma, kakor disciplina domaćinov je napravila na goste najboljši vtis. Pač pa je bil finančni efekt tekme precej šibek, česar pa je krivo slabo vreme.

— Občinska seja. V četrtek 1. junija ob 16. uri v občinski posvetovalnici v Trbovljah seja tukajšnjega občinskega odbora. Na dnevnem redu je poleg tekočih zadev še oddaja neodanih del pri zgradbi novega občinskega doma, razpis ofert, licitacije za oddajo del pri zgradbi dveh štiridružinskih stanovanjskih hiš v Trbovljah, zamenjava zemljiških parcel za zgradbo stanovanjskih hiš, ustanovitev sklada in osnovevanje odbora za obvezno telesno vzgojo naroda, sprememba štatuta uslužbenec občine Trbovlje, razpis službenega mesta občinskega stražnika itd.

— Deževni prazniki. Vsako leto na binkoštno ponedeljek prirejajo naši rudarji izlet ali romanje na Sr. Planino nad Trbovljami, kjer je stuba božja, nato pa planinsko veselje v lepi naravi. Tudi letos so zvesti tradiciji svojih prednikov naši rudar-

vzočnostjo pokažejo razumevanje za tekmovalen, ki bo važen mejnik v zgodovini slovenskih godb na pihala.

Boleznica

KOLE DAR

Danes: Sreda, 31. maja kataličan: Angela

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Gusarji

Kino Sloga: Tajni agent X — 9 II. del

Lazni baron

Kino Union: Marionete

Kino Moste: Beli jorgovan in Črna maska

Umetniška razstava Franceta Kralja v Jakopičevem paviljonu je odprta od 9. do 18.

DEŽURNE LEKARNE
Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1. Báhovec, Kongresni trg 12 in Nada Komotar, Vič — Tržakova cesta.

Sokol

— Sokol Ljubljana II. priredi na letnem telovadšču v Trnovem dne 7. junija ob 20. uri telovadno akademijo z vsemi od delkov z lepim in skrbno pripravljenim sporedom. Vstopnina 6 in 3 din. Prihodni dan 8. junija ob 16. uri pa bo istotam javna telovadba. Sodeluje godba Sokola I — Tabor. Po nastopu se vrši narodna zabava s plesom, srečelovom, nagradno streljanje itd. Ni treba še posebej poudariti, da bo skrbno pripravljena in izvrstna okrepčila in topla jedila po zmernih cenah. Vstopnina 4 din. V primeru trajnega dežja oba dneva, se prestavi prireditve na soboto 10. junija in na nedeljo 11. junija. — Vabimo sokolsko javnost in prijatelje na obilni poset, kajti društvo se bo potrudilo, da bo nudilo kar najboljšo. Mnogi tudi še niso videli pomonnega doma od znotraj. Pokazimo veliko spoštovanje vzornega sokolskega dela v korist naroda in države. Priidite vi, ki hočete z navdušenjem in krepko voljo delati za napredek sokolske zavodnosti in bratstva. Zdravo!

Iz Litije

— Nov grob. Na Frčici je umrla gospa Marija Koprvnikar, posestnica. Pokojnik je bila doma iz ugledne hiše Klinčevih iz Vač nad Litijo. Smrt jo je pobrala po daljšem bolehanju v starosti 70 let. Predljudniškemu moštru g. Janezu Koprvnikarju, njenemu sinu in vsem ostalim našim iskreno sožalje. Pogreb blage pokojnice je dokazal, kako je bila pri nas priljubljena in spoštovana. N. m. p.!

Samo pomočnik

— Vi ste torej tisti krojač, ki ima pet-najst otrok?

— Ne, jaz sem samo njegov pomočnik.

Pred sodiščem

Sodnik: Šele zdaj torej priznavate svoj zločin? Če bi bili to storili takoj, mi bi bili prihranili mnogo dela.

Obtoženeč očitač: Toda, gospod sodnik, kaj vi ne ljubite dela, združena s svojim visokim poklicem?